

Beslutningsforslag nr. B 80. Fremsat den 1. marts 2002 af Ritt Bjerregaard (S), Lotte Bundsgaard (S), Sophie Hæstorp Andersen (S), Morten Bødskov (S), Mette Frederiksen (S), Lene Jensen (S), Karen J. Klint (S), Anne-Marie Meldgaard (S) og Ole Stavad (S)

Forslag til folketingsbeslutning om styrket integration af udlændinge i Danmark

Med det overordnede formål for integrationsindsatsen, at udlændinge i Danmark er i beskæftigelse i samme omfang som alle andre, og at udlændinge i øvrigt på alle andre niveauer i samfundet tager del på lige fod med andre, pålægger Folketinget regeringen:

Integration

1. At sikre, at den nuværende fordeling mellem landets kommuner ved boligplacering af nytillkomne flygtninge fastholdes, således at integrationsopgaver fortsat fordeles ligeligt mellem kommunerne.
2. At sikre, at alle landets kommuner udarbejder en bredt dækkende integrationspolitik.
3. At alle udlændinge, der kommer til Danmark for at blive, skal omfattes af en individuel handlingsplan, der udformes som en forpligtende kontrakt mellem den enkelte og det danske samfund. Alle, også familiesammenførte ægtefæller, skal have en sådan kontrakt og skal som udgangspunkt omfattes af integrationsloven.
4. At indholdet i handlingsplanen skal bygge på den enkeltes kvalifikationer og kombinere samfundsforståelse, sprogundervisning og beskæftigelsesmuligheder. Handlingsplaner skal i størst mulig udstrækning være erhvervsrettede og sikre mindst 30 timers samlet aktivering om ugen. Forskellige handlingsplaner skal være lige gyldige og give ret til fuld ydelse ved aktiv deltagelse, hvad enten der er tale om en erhvervsrettet handlingsplan eller ej.
5. At den 3-årige integrationsperiode som udgangspunkt fastholdes, men der åbnes op for:
 - at den afkortes, idet sprogdelen bør kunne fastholdes ved beskæftigelse,
 - at den forlænges, hvis det øger muligheden for beskæftigelse og aktiv deltagelse i samfundet.
6. At sikre, at den arbejdsmarkedspolitiske indsats styrkes ved øget inddragelse og forpligtelse af de sociale koordinationsudvalg, herunder i relation til indsatsen for udlændinge i integrationsperioden. Udvalgets indsats kan f.eks. styrkes gennem deltagelse af en repræsentant fra integrationsrådet. Kommunernes ansvar for integrationsindsatsen ændres ikke ved dette.
7. At anbefale landets kommuner at oprette integrationsråd, hvis 25 borgere kræver det. Integrationsrådenes opsøgende rolle i forhold til familierne styrkes. Alle borgere bør kunne deltage i integrationsrådene, og opgaven koncentrerer sig om integrations- og ligebehandlings spørgsmål.
8. At indsatsen for velfungerende boligområder fastholdes, således at der ikke spares på kvarterløftsmidler og byudvalgsmidler.
9. At sikre beboere med en anden etnisk baggrund viden og information om boligmarkedet i almindelighed og beboerdemokratiet i særdeleshed – for herved at undgå konflikter i boligområder på baggrund af ikkeudtalte normer og regler – gennem udvikling og afholdelse af kurser for ansatte og beboere i boligområder med mange beboere af anden etnisk baggrund.
10. At styrke etniske minoriteters børns og unges deltagelse i det frivillige foreningsliv ved at støtte frivillige foreninger, der gør en

ekstra indsats for at lave brobygning mellem unge uanset etnisk baggrund.

Arbejdsmarkedspolitik

11. At sikre en registrering af udlændinges uddannelsesmæssige kvalifikationer med henblik på, at de hurtigere kan komme i arbejde. Dette arbejde ville med fordel kunne styrkes ved at oprette regionale afklaringscentre, hvor ikke blot de faglige, men også de menneskelige og mentale kvalifikationer bliver afklaret. Dette arbejde kunne med fordel for nytilkomne udlændinge sættes i gang allerede i asylfasen.
12. At etablere en ordning for arbejdspladsdansk. Virksomheder skal kunne rekvirere danskundervisning, der fleksibelt kan tilpasses arbejdspladsens behov. Der kan etableres flere kombinationsforløb med beskæftigelse i en virksomhed, sprogindlæring og faglige kurser. Det kan f.eks. ske ved etablering af delejobordninger. Virksomheder skal kunne opnå lønkomensation, når udlændinge modtager danskundervisning i arbejdstiden.
13. At sikre, at de varslede ændringer af aktiveringsindsatsen ikke reducerer tilbuddene til de ledige, herunder ledige med en udenlandsk baggrund.
14. At udvide den såkaldte isbryderordning for de etniske minoriteter, således at ordningen også kommer til at omfatte udlændinge uden kompetencegivende/faglig uddannelse og udlændinge, der ikke i deres nuværende beskæftigelse udnytter deres uddannelsesmæssige baggrund.
15. At etablere en særlig optræningsordning (følørdning) inden for f.eks. pleje-, pasnings- og sundhedssektoren med henblik på at få ledige kvinder med indvandrerbaggrund i beskæftigelse og/eller uddannelse. Ordningen skal etableres, så den også rummer mulighed for beskæftigelse eller praktik på deltids- og delebasis.
16. At etablere en ny tovholderordning, der kombinerer et gradueret løntilskud med oplæring og vejledning af den enkelte indvandrer. I ordningen skal indgå et langt tidsperspektiv og en tæt virksomhedskontakt.
17. At sikre, at etniske minoriteter informeres om de eksisterende muligheder for at blive selvstændig iværksætter. Der bør eksempel-

vis tages højde for denne mulighed i forbindelse med afklaringen af beskæftigelsesmuligheder ved udarbejdelsen af de individuelle handlingsplaner.

Den offentlige sektor

18. At sikre, at staten øger antallet af beskæftigede med en anden etnisk baggrund til mindst 3,5 procent af de beskæftigede i 2003, således at sammensætningen af statens ansatte i højere grad afspejler det øvrige samfunds sammensætning.
19. At optage forhandlinger med kommunerne og arbejdsmarkedets parter, der sikrer, at også arbejdspladser i disse sektorer har en beskæftigelsesammensætning, der afspejler det øvrige samfunds sammensætning – målet må også her være mindst 3,5 procent i 2003.
20. At sikre, at aflønningen af alle statens chefer tager højde for deres resultater i forhold til ansættelse af personer med en anden etnisk baggrund.
21. At der ved udlicitering og kontraktudbud stilles krav til virksomhederne om, at de udviser social ansvarlighed, herunder at de har en etnisk personalepolitik.
22. At afsætte midler til at styrke efteruddannelsen af de kommunale ledere og medarbejdere på integrationsområdet samt oprette en erfaringsdatabase for ansatte fagkonsulenter, som i samarbejde med statsamtene kan styrke rådgivningen af kommunerne i forhold til integrationsloven.

Uddannelsespolitik

23. At etablere en fond, der skal have til formål at styrke mangfoldighedsledelse i danske virksomheder, dels gennem støtte til konkrete ledelsesudviklingsprojekter for danske virksomheder og dels gennem egentlige tilskud til forskning.
24. At styrke sundhedsplejerskernes kontakt til navnlig mødrene, herunder etableringen af mødregrupper, da begge disse funktioner er vigtige i relation til børnenes integration og uddannelse.
25. At sprogstimulering over for tosprogede børn gøres til en integreret del af hverdagen i daginstitutioner. Tilbuddet skal gælde alle børn fra børnehøvedalderen.

26. At sikre, at der i samarbejde med kommunerne iværksættes »projekt skoleløft«, hvor grundskoler i særligt udsatte lokalområder tilføres ekstra ressourcer og bemanning.
27. At sikre, at kvaliteten i undervisningen i landets friskoler bringes på niveau med folkeskolens, og at tilsynet med friskolerne styrkes. Undervisning i grundskolen, uanset om den er privat eller offentligt forankret, skal ske på et fælles værdigrundlag.
28. At styrke den kommunale ungdoms- og erhvervsvejledning, så færre unge, herunder navnlig unge kvinder med en anden etnisk baggrund, står uden en ungdomsuddannelse.
29. At tage initiativer, der sikrer, at alle unge får en praktikplads, således at ingen, herunder elever med en anden etnisk baggrund, bliver taberne i kampen om praktikpladserne. Det bør sikres, at enhver form for diskrimination hindres også etnisk diskrimination.
30. At bruge forhandlingerne om en flerårig rammeaftale for erhvervsskolerne til at sikre, at unge med en anden etnisk baggrund sikres en bedre integration i erhvervsuddannelserne.
31. At sikre målrettede undervisningstilbud til 16-25-årige flygtninge og indvandrere, der mangler grundlæggende færdigheder og danskundskaber for at påbegynde en ungdoms- og voksenuddannelse. Det ville være naturligt at placere et sådant uddannelsestilbud på ungdomsskoler.
32. At sikre udlændinges adgang til danskundervisning på højere niveau end det grundlæggende uanset beskæftigelse eller statsborgerskab.
33. At oprette mulighed for, at de erhvervede danske sprogkundskaber vedligeholdes ved arbejdsløshed uanset statsborgerskab.
34. At sikre indslusningskurser på bl.a. læreruddannelserne, så andelen af tosprogede studerende forøges.
35. At sørge for, at de videregående uddannelsesinstitutioner styrker indsatsen for at sikre, at optaget af elever i højere grad afspejler befolkningens sammensætning i det øvrige samfundet, herunder deres etniske baggrund.

Ligestilling

36. At etablere et organ, der kan behandle klager over racediskrimination og forskelsbehandling.
37. At udbrede modellen med kommunale »etniske rådgivningsteam«, der tager ud og mægler i familier og andre steder for at løse de konkrete problemer, man har blandt etniske minoriteter, herunder med tvangsægteskaber.
38. At sikre oprettelsen af kriserådgivning i forbindelse med tvangsægteskaber i hele landet.
39. At styrke krisetilbud til kvinder og børn udsat for vold og tvang i familien, f.eks. gennem oprettelse af midlertidige botilbud.
40. At fortsat støtte oplysningskampagner, der vender sig mod vold og tvangsægteskaber blandt etniske minoriteter, afholdt af blandt andet etniske minoritetsforeninger.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Danmark er gennem de seneste 30 år blevet et land bestående af stadig flere mennesker med en udenlandsk baggrund. Danmarks Statistik opgør antallet af udlændinge i Danmark på to måder: 1) Andelen af udenlandske statsborgere (dvs. personer uden dansk statsborgerskab). Dette tal var i 1997 4,7 pct. af befolkningen. 2) Andelen af udlændinge og efterkommere. Her medregnes såvel udenlandske statsborgere som børn af forældre uden dansk statsborgerskab, uanset om børnene har dansk statsborgerskab eller ej. Andelen af udlændinge og efterkommere var i 1997 ca. 7 pct.

Både i Danmark og i andre europæiske lande vil befolkningssammensætningen i de kommende år blive mere varieret. Stramninger af betingelserne for opholdstilladelse vil kun have ringe betydning for det samlede antal mennesker med en udenlandsk baggrund, der bor i Danmark eller kommer til det. Regeringens tænketank har fremlagt nogle meget oplysende scenarier om udfordringer for integrationsindsatsen i Danmark. De skal ikke gentages her.

Den vigtigste opgave er at styrke integrationen af udlændinge i Danmark, så de kan deltage i og bidrage til det danske samfund på lige fod med danskere.

Arbejde til alle er afgørende for positiv integration. Aktiv deltagelse i samfundslivet i øvrigt, f.eks. i fritidsaktiviteter og i foreninger, er også af stor betydning. Integration er et fælles ansvar, som skal løftes af alle grupper i det danske samfund.

Hovedansvaret for succesfuld integration ligger hos den, der skal integreres, og integration kræver vilje og ihærdighed. Men samfundet har en forpligtelse til at stille de fornødne tilbud til rådighed. Det offentlige skal understøtte en hurtig integration gennem arbejdstilbud, samfundskundskab, sprogundervisning og ordninger, der kan lette indgangen og adgangen til arbejdsmarkedet. Virksomheder og deres ansatte spiller en afgørende rolle ved at være i stand til at tage imod folk, der kommer med en anden baggrund end deres egen.

Den tidligere SR-regering har i sin regeringsperiode taget en lang række initiativer, der har styrket integrationen af udlændinge i det danske samfund. Centralt i dette arbejde står integrationsloven, som trådte i kraft i 1999, og som nu efter 3 års funktion skal revideres.

Mange af initiativerne har bidraget positivt, men der er også et behov for at styrke indsatsen. Ledigheden blandt udlændinge på arbejdsmarkedet er stadig alt for høj, og hertil kommer, at mange udlændinge overhovedet ikke er en del af arbejdsstyrken.

Regeringens forslag til finanslov for 2002 indeholder en række kortsynede og perspektivløse besparelser på den hidtidige integrationsindsats, og der er ingen nye fremadrettede tiltag. Regeringen må, ligesom den tidligere regering gjorde det, sætte handling bag ordene om integration.

Bemærkninger til forslagens enkelte bestemmelser

Med hensyn til de konkrete forslag i beslutningsforslaget er der følgende supplerende bemærkninger:

Ad 1

En god og effektiv integration af især nyttilkomne flygtninge og deres familier forudsætter, at de kommuner, der modtager dem, kan løfte opgaven. Derfor skal den nuværende fordeling mellem landets kommuner af nyttilkomne flygtninge fastholdes, så kommuner, der i forvejen har påtaget sig en stor del af integrationsindsatsen, skal friholdes ved boligplacering af nyttilkomne flygtninge. Disse kommuner vil under alle omstændigheder have en stor integrationsopgave over for familiesammenførte ægtefæller til allerede bosatte udlændinge.

Der har været alt for mange kommuner, der har prøvet at undslå sig for deres ansvar for boligplaceringen af udlændinge. Undskyldningerne har været mange – og alle dårlige! Ofte har kommunerne angivet mangel på boliger som forklaring på deres manglende vilje til at modtage flygtninge. Enkelte kommuner har ligefrem afvist danske boligsøgende med den forklaring, at de boliger, kommunen disponerede over, skulle bruges til flygtninge.

Mangel på boliger skal ikke være et problem i forholdet mellem danskere og nytilkomne flygtninge. Alle skal have ret til en bolig. Kommunerne ved alle rede, hvor mange boliger de skal tilvejebringe til flygtninge i de kommende år, og økonomisk har de fået langt lettere ved at bygge, fordi kravene til den kommunale grundkapital i almennyttige boliger er nedsat som følge af det forslag, der kom fra den tidligere SR-regering, og som – trods valget – har fået bred opbakning i Folketinget.

Ad 2

Mange kommuner har med succes udarbejdet en bredt dækkende integrationspolitik og en generel etnisk ligestillingspolitik. Det har vist sig at være et godt redskab til at sikre, at forventningerne til udlændingene er klare, at alle kender kommunens mål, og at der bredt i kommunen er taget initiativer, der sikrer en vellykket integration. Et eksempel på en sådan bredt formuleret politik er Ishøj og mange andre kommuner på den københavnske vestegn.

Der er betydelige forskelle på, hvor bredt dækkende en integrationspolitik de enkelte kommuner har i dag, og hvor meget integrationsvinklen er indarbejdet på andre områder som skoler og daginstitutioner.

I Ballerup Kommune har man f.eks. foruden en integrationspolitik også udarbejdet en politik for etnisk ligestilling. Det burde kunne inspirere andre kommuner til noget tilsvarende.

Ad 3

Indgåelse af en personlig kontrakt om integrationsforløbet skal tjene som en ramme om de rettigheder og pligter, der ligger til grund for ophold af varig karakter i Danmark.

Alle udlændinge, der skal igennem et integrationsprogram, skal i dag have en individuel handlingsplan. Erfaringerne viser imidlertid, at der er meget stor forskel på, hvor individuelle sådanne handlingsplaner og deres faktiske indhold er, herunder i hvor stort omfang planerne bygger på den enkeltes kvalifikationer. Derfor er der behov for at præcisere, at den individuelle handlingsplan skal tage udgangspunkt i den enkeltes personlige situation. Der bør stilles højere krav til indholdet og kvaliteten i integrationsforløbene. Erfaringerne fra de kommuner i landet, der har størst succes, bør inddrages i dette arbejde.

De steder, hvor man virkelig har taget fat om den enkelte, har succeshistorierne også været flere. I Aalborg Kommune har man f.eks. et integrationsforløb byggede på enkelte moduler, som alle skal gennemgå, men hvis indhold og længde systematisk er tilpas-

set den enkeltes forudsætninger og ønsker. Det har virket godt i kommunen.

Familiesammenførte ægtefæller skal som udgangspunkt, på linje med flygtninge, omfattes af integrationsloven og have pligt til at følge et integrationsprogram. Da mange familiesammenførte i dag er afskåret fra sociale ydelser, vil der ikke være mulighed for en egentlig sanktion ved udeblivelse. Det væsentligste ved kontrakten er således, at så mange udlændinge som muligt tidligt i deres ophold her i landet får lært dansk, får indsigt i danske samfundsforhold og får tilknytning til arbejdsmarkedet.

Ad 4

I den nuværende integrationslov er der et minimumskrav om 20 timers undervisning i samfundsforståelse. Mange af landets kommuner har valgt at udbygge dette element i integrationen væsentligt. Derigennem sikrer de en forståelse hos den enkelte, og det gør integrationen lettere. Timetallet for undervisningen bør som minimum øges til 60 timer.

Integrationsprogrammerne skal også gøres mere erhvervsrettede og ikke kun bestå af sprogundervisning. Dette stiller krav både til kommunerne og til de lokale virksomheder, som derfor også i højere grad skal inddrages i og forpligtes med hensyn til integrationen.

Endvidere skal det sikres, at der bliver tale om 30 timers effektiv integration. I mange kommuner er det et problem, at der er lange transport- og ventetider til og fra de regionale sprogcentre. Det er selvfølgelig isoleret set en ulempe for en hurtig integration, men det er også en konsekvens af, at ansvaret for integrationsopgaven – som følge af reglerne for boligplacering – er spredt til alle landets kommuner. Det er der fordele og ulemper ved. Socialdemokratiet er af den opfattelse, at sådanne ulemper skal der kompenseres for, ved at timetallet for integration øges. Vi ser også gerne, at det er lærerne, der skal give sprogundervisning i tilknytning til arbejdspladsen, og at det ikke kun er eleverne, der skal komme til skolen. Samtidig finder vi det vigtigt, at sprogundervisningen tager udgangspunkt i den enkeltes kvalifikationer og eksisterende sprogfærdigheder.

Alle, der følger den forpligtende handlingsplan, er berettigede til at modtage de ydelser, der fremgår af gældende lovgivning i dag. Socialdemokratiet foreslår, at ydelsen reduceres, hvis kontrakten brydes uden »lovlig« grund. Ved reduktion af ydelsen skal der tages udgangspunkt i de eksisterende regler, hvor kommunen allerede i dag kan reducere ydelsen med op til 30 pct.

Ved fravær i forbindelse med f.eks. sprogundervisning skal den enkelte deltager vejledes, og gennem samtaler skal fraværproblemerne søges løst. Dette sker allerede i mange kommuner. Og der skal selvfølgelig ved vurderingen af, om fraværet er urimeligt højt, tages højde for den enkeltes situation. Flygtninge kan være traumatiserede eller syge, ligesom barsel eller manglende børnepasningsmuligheder kan være årsager til udeblivelse.

Hvis fraværproblemerne ikke kan løses på rimelig vis, skal kommunerne bruge de gældende muligheder for at reducere ydelsen med op til 30 pct.

Ad 5

Den foreslåede øgede fleksibilitet i integrationsfasen er en naturlig konsekvens af, at integrationen fremover i højere grad bør bygge på den enkeltes forudsætninger og kvalifikationer, og af ønsket om en mere erhvervsorienteret integration, hvor sprogundervisning i større omfang end i dag kombineres med beskæftigelse.

Forudsætningen for, at kommunerne kan gøre integrationsforløbene mere fleksible og individuelle, er imidlertid, at integrationsopgaven i kommunerne behandles i én og kun én enhed.

Ad 6

Det er kommunerne, der har det overordnede ansvar for integrationsopgaven, og det skal der ikke laves om på. Men en øget inddragelse af de sociale koordinationsudvalg i relation til den erhvervsrettede del af integrationen vil antagelig kunne give langt flere muligheder for hurtigere integration på arbejdsmarkedet.

Ad 7

Der er vidt forskellige erfaringer med integrationsrådene i landets kommuner. Der er imidlertid ingen tvivl om, at rådene vil kunne udfylde en stor rolle ikke blot som rådgivende, men også som bærende af en lokal dialog om, hvordan integrationen gribes bedst muligt an, hvilke krav der stilles, og hvilke muligheder der gives.

Det foreslås at anbefale kommunerne at oprette integrationsråd, hvis 25 borgere kræver det. I dag er kravet, at 50 borgere anmoder om det.

En vigtig del af integrationen foregår ved, at danskere og udlændinge lærer hinanden at kende i mange forskellige sammenhænge. Derfor foreslås det, at alle borgere kan vælges til rådet.

Ad 8

Regeringens finanslovaftale med Dansk Folkeparti indebærer, at vigtige integrationsaktiviteter rammes, herunder de aktiviteter, der er etableret i en række boligområder med mange sociale problemer. Kommuner over hele landet har været meget glade for byudvalgets midler, der bl.a. er anvendt til ansættelse af boligsociale medarbejdere i socialt stærkt belastede boligområder. Det har i høj grad styrket områderne og været med til at gøre integrationen i samfundet for udlændinge lettere. Ligeledes har de store kvarterløftsprojekter i hårdt belastede boligområder været med til at løfte disse kvarterer og gøre dem til et bedre sted at bo.

Regeringens besparelser er kortsigtede, og regeringen har ingen svar på, hvad den vil gøre, næste gang der udvikler sig sociale problemer i et større boligområde. Derfor foreslår Socialdemokratiet, at indsatsen fastholdes og ikke spares væk, som regeringen lægger op til.

Ad 9

Forslaget er en yderligere styrkelse af det boligsociale arbejde, der allerede foregår i en lang række større almennyttige boligforeninger, og som regeringen tilsyneladende ønsker skal forsvinde.

Ad 10

Foreningslivet spiller en stor rolle i mødet mellem borgere med forskellige kulturelle og sociale baggrunde, ikke mindst blandt børn og unge. Foreninger, der tager særlige initiativer til at styrke integrationen, bør kunne få særlig støtte til disse aktiviteter. Integration handler også om, at udlændinge får mulighed for reelt at deltage i samfundslivet og påtage sig et medborgerkab i bredere forstand end blot gennem arbejde.

Ad 11

Kompetenceafklaringen for den enkelte skal være langt hurtigere og bedre end i dag. Dermed kan målretningen af kommunernes tilbud til nyankomne udlændinge styrkes, men også allerede bosiddende udlændinge skal have en mulighed for at få afklaret deres kompetencer og eventuelle mangler hurtigt.

Samtidig skal kompetenceafklaringen være bredere end i dag og ikke alene bygge på afklaring af formel kompetence, men også social og mental kompetence.

En mulighed er at oprette regionale afklaringscentre eller at få etableret nogle mere formelle strukturer i forhold til asylcentrene. Den formelle udformning og struktur er ikke det væsentlige. Det er derimod, at opgaven løses hurtigt og systematisk, så den enkelte

er i stand til at bygge videre på sine kvalifikationer her i landet.

Ad 12

Danskkundskaber er en væsentlig nøgle til arbejdsmarkedet, og beskæftigelse til alle er en hjørnesten i vellykket integration. Hverken manglende dansk-kundskaber eller sprogundervisningen i sig selv skal være en hindring for beskæftigelse. Derfor skal landets virksomheder langt mere smidigt kunne rekvirere sprogundervisning, der er tilpasset virksomhedernes og de ansattes behov. Ligeledes skal virksomhederne kunne opnå lønkomensation, når sprogundervisningen foregår i arbejdstiden.

Ad 13

Under valgkampen foreslog Venstre, at der blev gennemført besparelser på aktiveringsindsatsen for de ledige. Besparelsen skulle være på 1,5 mia. kr., hvilket svarer til halvdelen af udgifterne til den aktive arbejdsmarkedspolitik, når der ses bort fra selve indkomstoverførslerne. På finanslovsforslaget er den varslede besparelse i første omgang indregnet i form af et lavere aktivitetsniveau for aktiverede ledige. Sådanne besparelser rammer alle ledige, men i særlig grad ledige, der erfaringsmæssig har svært ved hurtigt at finde beskæftigelse igen. I denne gruppe er udlændinge og deres efterkommere overrepræsenteret. Også af den grund er det vigtigt, at ambitionsniveauet på tilbuddene til de ledige ikke nedsættes.

Ad 14

Isbryderordningen har været en stor succes. Det har den selvfølgelig været for den enkelte, der har fået en mulighed for permanent beskæftigelse. Men ordningen har også været med til at åbne mange virksomheders øjne for, at man med stort udbytte kan ansætte mennesker med en anden etnisk baggrund, også uden løntilskud.

Derfor skal ordningen udvides til også at omfatte udlændinge uden kompetencegivende/faglig uddannelse. Ligeledes bør ordningen også kunne bruges ved ansættelse af udlændinge, der i deres hidtidige beskæftigelse ikke har udnyttet deres uddannelsesmæssige kvalifikationer. Ordningen giver i dag virksomhederne et løntilskud på 50 procent i 6 måneder, dog maksimalt 11.000 kr. pr. måned. Ordningen bør være langt mere smidig og administrativt lettere for virksomhederne at bruge.

Isbryderordningen er et godt og velegnet instrument til at sikre større interesse blandt virksomheder for at ansætte ledige med en udenlandsk baggrund.

Ordningen virker også langt mere målrettet end de forslag, der har været fremme om, at mennesker med udenlandsk baggrund skulle lade sig ansætte til langt under mindstelønnen i håb om, at øget arbejds erfaring hurtigt ville kvalificere dem til en højere løn.

Ad 15

Andelen af kvinder med en udenlandsk baggrund i arbejdsstyrken er relativt lav. Kultur og tradition spiller en væsentlig rolle, og det gør begrænset arbejdsmarkedserfaring eller ingen uddannelse også. Det er med til at fastholde mange udlændingefamilier på et fattigdomsniveau.

Udenlandske kvinder skal også have en mulighed for at komme ud på arbejdsmarkedet, og det er nødvendigt, at der etableres særlige optræningsordninger eller følordninger, evt. i kombination med uddannelse. Umiddelbart ville det være oplagt at bruge sådanne ordninger inden for pleje-, pasnings- og sundhedssektoren, hvor man ved at der i løbet af få år vil være massiv mangel på arbejdskraft, og hvor mange af disse kvinder vil have en erfaring, der kan nyttiggøres.

Ordningen skal udformes så fleksibelt, at den også rummer muligheder for beskæftigelse eller praktik på deltids- eller delebasis. Det vigtigste er, at den enkelte kvinde får en brugbar indgang til arbejdsmarkedet – og gerne i en så tidlig alder som muligt. Det er muligt, at ordningen forudsætter en ordentlig kontakt til de kvinder, der ikke har tradition for, at omsorgsopgaver er noget, der foregår uden for familien, og som derfor har svært ved at forstå, at de skal yde en sådan arbejdsindsats.

Ordningen lægger op til den samme udvikling, som også danske kvinder har været igennem. Da danske kvinder for alvor i 1960'erne og 1970'erne kom ud på arbejdsmarkedet, foregik det jo også gradvis. For mange kvinder var indgangen til arbejdsmarkedet også dengang ufaglærte job – ofte på deltid – som kunne forenes med et familieliv. En lignende situation vil mange kvinder, der hverken er opvokset her i landet eller har en uddannelse, også være i.

For den enkelte kvinde kan det have stor værdi at komme i beskæftigelse, og for samfundet som helhed udgør denne gruppe kvinder en stor ressource.

Ad 16

Mange virksomheder og nyansatte med en udenlandsk baggrund har haft stor glæde af tovholderordningen, hvor virksomheder får tilskud til, at en af dens ansatte kan støtte og vejlede en nyansat med en anden etnisk baggrund. Derfor foreslås det, at der bygges videre på den allerede velkendte ordning, og at den også

skal kunne bruges i kombination med løntilskud under oplæring. Dermed kan ordningen også få et større oplæringselement og dermed en større målgruppe, end den hidtidige ordning har været tiltænkt.

Ad 17

Mange etniske minoriteter har erfaring med og tradition for at drive selvstændig virksomhed. En meget stor del af de små detailhandlende i Danmark udgøres således af personer med anden etnisk baggrund end dansk.

Det kan være vanskeligt at orientere sig i lovgivningen og betingelserne for at starte selvstændig virksomhed, ligesom det kan være svært at optage lån i pengeinstitutterne. Der er derfor behov for, at den iværksætterstøtte og -rådgivning, der ydes via de 14 regionale kontaktpunkter, aktivt inddrages i arbejdet med at informere og støtte udlændinge, der ønsker at starte selvstændig virksomhed i Danmark.

Samtidig skal det understreges, at etniske butikker og restauranter skal opfylde de samme krav (hygiejne, moms m.v.) som alle andre butikker og restauranter.

Ad 18

Den 1. januar 2000 udgjorde udlændinge og deres efterkommere 2 procent af de beskæftigede i staten. Selv om der er stor variation mellem de enkelte statslige arbejdspladser, må staten gå foran og sikre, at udlændinge og deres efterkommere ansættes i et omfang, der bedre afspejler deres andel af den samlede befolkning. Staten er langt bagud. Derfor besluttede SR-regeringen at opstille det beskudne mål, at andelen af beskæftigede udlændinge og efterkommere skulle øges til mindst 3,5 procent i 2003. Til sammenligning skal anføres, at udlændinge og deres efterkommere i dag udgør over 7 procent af den samlede danske befolkning og ca. 5,5 procent af arbejdsstyrken. Der bør også tilstræbes en hierarkisk ligestilling.

Ad. 19

Dette pålæg til regeringen skal ses som en henstilling til andre arbejdsgivere end staten om også at påtage sig deres del af ansvaret for at skabe beskæftigelsesmuligheder for udlændinge og deres efterkommere. Flere kommuner arbejder allerede ud fra præcise mål for personalesammensætningen.

I flere brancher og virksomheder er der ikke behov for at opstille egne beskæftigelsesmål, fordi brancherne i stort omfang bygger på udenlandsk arbejdskraft. Det drejer sig f.eks. om rengøring og dele af transportbranchen. Men i andre brancher yder man ikke et bi-

drag, man kan være bekendt. I f.eks. Dansk Industris medlemsvirksomheder er 3,5 procent af de beskæftigede udlændinge og deres efterkommere. Det er bedre end de statlige virksomheder, men ikke godt nok.

Her gør f.eks. foreningen Nydansker en værdifuld indsats. Foreningen, der har til formål at fremme integration af etniske minoriteter på arbejdsmarkedet, blev stiftet af en række personalechefer fra større danske virksomheder. At en målrettet indsats virker, er initiativerne fra denne sammenslutning af virksomheder et klart eksempel på.

Socialdemokratiet foretrækker, at opgaven løses i dialog og ad frivillighedens vej, selv om de hidtidige resultater ikke er imponerende. Men hvis frivillighed og dialog ikke skaber resultater og etniske minoriteter fortsat holdes ude fra arbejdsmarkedet, må man som i Holland pålægge større virksomheder et større ansvar.

I Holland har man således i 1994 gennemført en lov om indvandreres lige deltagelse på arbejdsmarkedet. Denne lov forpligter arbejdsgivere med mere end 35 ansatte til at indgive en årlig rapport til det hollandske handelskammer. Heri skal det angives, hvor mange personer af ikkehollandsk oprindelse, der er ansat i virksomheden. Selv om loven ikke indebærer ansættelseskvoter for etniske minoriteter, stiller den krav til arbejdsgiverne om at tilstræbe ligebehandling og repræsentativ ansættelse af etniske minoriteter gennem anvendelse af konkrete handlingsplaner for etnisk ligestilling i virksomhederne. Indsender virksomhederne ikke de nævnte handlingsplaner for lige repræsentation, risikerer de bødestraf eller fængsel i op til 1 år.

Ad 20

En del af de statslige chefer, der aflønnes efter resultatløns, har som et af kriterierne at styrke rekrutteringen af udlændinge og deres efterkommere. Det foreslås, at dette udvides til at gælde alle statslige chefer, der træffer beslutninger om ansættelser.

Ad 21

Socialdemokratiet kæmper for at sikre et rummeligt arbejdsmarked, der dels hindrer, at mennesker mister deres arbejde som følge af nedslidning, og dels skaber rum for ansættelse af mennesker, der ofte har vanskeligt ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet, herunder mennesker med en anden etnisk baggrund. Der skal stilles krav ved udliciteringer, så man sikrer, at ansættelse af udlændinge går med ind i den endelige stillingtagen til, hvem der skal vinde licitationen. Dersom sådanne regler kan være i konflikt med EU-regler, bør regeringen søge disse ændret.

Ad 22

Det er væsentligt, at der afsættes yderligere midler til efteruddannelse af kommunale medarbejdere og ledere på integrationsområdet, da disse arbejdsopgaver ofte varierer betydeligt rent fagligt afhængigt af, hvilke nationaliteter der skal integreres.

Ad 23

Ledelsesudviklingen i Danmark bygger i ganske begrænset omfang på, at mangfoldighed kan være en styrke i virksomheden. Alt for ofte anskues forskelligheder mellem mennesker – herunder etniske minoriteter – som et potentielt problem og ikke som en styrke, der kan nyttiggøres. Derfor er der et behov for at styrke mangfoldighedsledelse både som forskningsområde og i form af konkrete ledelsesudviklingsprojekter. Derfor skal der etableres en fond, der har til formål at understøtte udbredelsen af mangfoldighedsledelse i Danmark.

Ad 24

Sundhedsplejerskerne har en meget væsentlig første kontakt til mødre, herunder mødre med en anden etnisk baggrund. Mange undersøgelser og mange praktiske erfaringer, f.eks. i Brøndby Kommune, peger på, at denne kontakt har stor betydning for familierne, og at den med held kan strækkes over flere år. Derfor er det væsentligt at styrke sundhedsplejerskernes rolle i relation til integration og betydningen af uddannelse.

Ad 25

Det er ganske afgørende, at alle børn født her i landet kan tale dansk, når de kommer i skole. I socialt svage områder er der undersøgelser, der viser, at mange børn i 1. klasse møder op med en sprogudvikling, der ligger 30 pct. under gennemsnittet. Derfor er det vigtigt, at alle børn – og navnlig tosprogede børn – kommer i børnehave. Mange kommuner har med held systematisk opfordret forældre til tosprogede børn til at sende deres børn i børnehaver og har som f.eks. Ishøj Kommune en klar politik om, at målet er, at alle tosprogede børn går i børnehave. Til gengæld skal sprogstimulering over for tosprogede børn gøres til en integreret del af hverdagen i daginstitutionerne.

Ad 26

Skolegangen spiller en vigtig rolle i at sikre børn og unge med anden etnisk baggrund lige muligheder for at få en uddannelse. Skoler, hvor der går mange børn med anden etnisk baggrund end dansk, ligger ofte nær socialt dårligt stillede boligområder. Disse skoler har

brug for et særligt løft, hvortil der skal føres ekstra ressourcer og bemanning.

Ad 27

Undervisningen i landets friskoler skal være på højde med undervisningen i folkeskolen, og den bør tage udgangspunkt i de værdier, der ligger til grund for folkeskolen, herunder tolerance, ligeværd og demokrati. Derfor skal loven om frie grundskoler ændres, så det kommer til at fremgå, at skolerne skal forberede eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre, og at undervisningen skal styrke respekten for menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder. Endvidere er det helt afgørende, at tilsynet med skolerne ændres og styrkes. Det er ikke nok kun at holde øje med dansk, engelsk og matematik. Og skolerne må ikke kunne vælge deres eget tilsyn.

Ad 28

Målet er, at alle unge skal have en kompetencegivende ungdomsuddannelse. Ungdoms- og erhvervsvejledningen spiller en meget stor rolle for unges uddannelsesvalg, og navnlig har den stor betydning for unge, der kommer fra familier uden tradition for uddannelse, herunder familier med anden etnisk baggrund. Derfor skal ungdoms- og erhvervsvejledningen styrkes med henblik på en målrettet indsats for de grupper af unge, der i dag ikke får en kompetencegivende ungdomsuddannelse.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at nogle af pigerne har særlige problemer. Sverige har gjort en række erfaringer med at styrke pigerne i deres muligheder for at gennemføre en uddannelse. Disse erfaringer bør inddrages i det videre arbejde.

Ad 29

Mange unge mangler en praktikplads. Det problem rammer også mange unge med en anden etnisk baggrund. Derfor skal regeringen fremlægge et konkret initiativ til at sikre, at alle unge får en praktikplads, og at ingen elever bliver tabere i kampen om praktikpladserne.

Ad 30

Ved indgåelse af en flerårig aftale om erhvervsskolernes økonomi kan de overordnede målsætninger for skolernes udvikling fastlægges. Det er vigtigt, at denne mulighed udnyttes til at sikre, at unge med en anden etnisk baggrund sikres en bedre integration i erhvervsuddannelserne, således at også alle unge med en anden etnisk baggrund gennemfører en kompetencegivende uddannelse.

Ad 31

En del unge flygtninge og indvandrere mangler grundlæggende færdigheder og dansk kundskaber, der kan sætte dem i stand til at påbegynde en ungdoms- og voksenuddannelse. Det kan f.eks. skyldes, at de ikke er vokset op her i landet. Derfor er det nødvendigt med et målrettet undervisningstilbud til denne gruppe.

Ad 32

I det danske samfund er det væsentligt for at fungere som en deltagende borger, at man har gode dansk kundskaber. Derfor skal alle have mulighed for at tage danskundervisning på et højere niveau end det grundlæggende niveau. Man skal kunne forbedre sine dansk kundskaber, også selv om man måske ikke i sin nuværende beskæftigelse har brug for det. Derfor skal tilbuddet være til rådighed for alle.

Ad 33

Udlændinge, der mister deres arbejde, kan ofte have vanskeligt ved at fastholde deres dansk kundskaber. Derfor skal der være et generelt tilbud til alle ledige om, at de kan modtage danskundervisning eller på anden måde vedligeholde deres dansk kundskaber. Et sådant tilbud skal ikke afvente, at den enkelte bliver aktiveret.

Ad 34

På en række uddannelser, der direkte har med integrationsopgaver at gøre, kunne det alene af hensyn til det fremtidige integrationsarbejde være en stor fordel, at flere elever havde en udenlandsk baggrund. Polituddannelsen har som en af de første uddannelser gjort en særlig indsats for at oplyse om sig selv også over for unge med en udenlandsk baggrund, idet politiet med rette mener, at det direkte kan styrke politiets arbejde med et mere etnisk blandet politikorps. Optaget af unge med en udenlandsk baggrund kunne på nogle uddannelser, f.eks. læreruddannelsen og andre pædagoguddannelser, styrkes ved at tilbyde målrettede indslusningskurser. Dette initiativ har man bl.a. taget i Århus Kommune, hvor ti somaliske kvinder efter et målrettet forkursus har påbegyndt en social- og sundhedshjælperuddannelse.

Ad 35

Generelt gælder det for en del videregående uddannelser, at de har meget lille søgning af unge med en udenlandsk baggrund. Det kan selvfølgelig skyldes mange ting, men der er ingen tvivl om, at en del unge med en udenlandsk baggrund traditionelt fravælger nogle uddannelser, fordi de ikke er opmærksomme på

eller direkte vidende om, hvad disse uddannelser kan bruges til i Danmark. Derfor kunne mange uddannelsesinstitutioner med held styrke deres indsats for at tiltrække elever med en udenlandsk baggrund. Det er muligt, at den megen vægt på at få lært det danske sprog betyder, at studerende har problemer med engelsk. Det må kunne løses.

Ad 36

EU vedtog i sommeren 2000 antidiskriminationspakken, der har til formål at bekæmpe forskelsbehandling på arbejdsmarkedet og forskelsbehandling på baggrund af race eller etnisk oprindelse. En af pakkens vigtigste konsekvenser er, at medlemsstaterne skal oprette et uafhængigt organ, som blandt andet skal have kompetence til at bistå ofre for forskelsbehandling med at få behandlet deres klager.

Ad 37-40

Tvangsægteskaber og arrangerede ægteskaber er desværre en realitet i Danmark. En del unge med en udenlandsk baggrund tvinges eller presses af deres familier til at indgå sådanne ægteskaber. Det er ikke acceptabelt. Af den grund støtter Socialdemokratiet forslaget om at hæve aldersgrænsen for familiesammenføring til 24 år.

Disse ægteskaber har ofte meget store omkostninger for de unge, og mange familier accepterer ikke, at de unge efterfølgende opløser ægteskabet. Konsekvenserne for de unge, der bryder ud af disse ægteskaber, er ofte voldsomme både fysisk og psykisk, om end det da heldigvis hører til sjældenhederne, at der ligefrem begås såkaldte »æresdrab«, som det tidligere på året skete i Sverige.

Det er helt afgørende, at der på alle planer tages afstand fra at tvinge eller presse unge til at gifte sig. Det er først og fremmest en holdningsændring, der kan komme dette problem til livs. Men holdninger flytter sig som bekendt ikke så hurtigt, hvorfor der også er brug for andre initiativer.

SR-regeringen tog en del initiativer for at hindre disse tvangsægteskaber. For det første blev reglerne for familiesammenføring strammet, da mange af disse tvangsægteskaber blev indgået mellem en herboende og en udlænding. For det andet iværksatte man en række initiativer, bl.a. oplysningskampagner og kriserådgivning. Disse initiativer bør udbygges og suppleres. F.eks. er det afgørende, at der er kriserådgivningstilbud i alle dele af landet – både til kvinder og til deres børn. I dag findes der kun kriserådgivningstilbud i København og Århus.

Oplysningsarbejdet – herunder oplysningskampagner – skal også styrkes yderligere. En del af oplysningsarbejdet er hidtil udført af etniske minoriteters egne foreninger. Det er derfor dybt beklageligt, at regeringen som følge af finanslovsforslaget for 2002 også vil spare på tilskuddene til de etniske foreninger.

Herudover skal der også oprettes midlertidige botilbud til kvinder med anden etnisk baggrund, der er i krise som følge af trusler fra familien. Mange unge piger og kvinder står med det helt konkrete problem, at de ikke har et sted at tage hen, når de enten siger nej

til ægteskabet eller bryder det. Et midlertidigt sted, der kan danne baggrund for etableringen af deres egen tilværelse, er nødvendigt.

Endelig er det vigtigt at hjælpe familierne til at løse konflikterne. Det kan f.eks. gøres ved at udbrede modellen med kommunale »etniske rådgivningsteam«, der tager ud og mægler i familier og andre for at løse de konkrete problemer. Det er tit nogle vanskelige sager, og det kan være nødvendigt også at tilbyde uddannelsesmuligheder for allerede uddannede socialrådgivere.

Til beslutningsforslag nr. B 80. Skriftlig fremsættelse (1. marts 2002)

Ritt Bjerregaard (S):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om styrket integration af udlændinge i Danmark.

(Beslutningsforslag nr. B 00).

Danmark står – ligesom andre europæiske lande – i disse år over for den udfordring at sikre sammenhængskraft i et samfund, der i stigende grad er præget af en varieret befolkningssammensætning. Stramninger i udlændingepolitikken ændrer ikke på dette faktum. Derfor er den vigtigste opgave at styrke integrationen af etniske minoriteter i det danske samfund. Socialdemokratiet har med dette beslutningsforslag lagt op til en bred politisk løsning om udlændingepolitikken.

Den tidligere SR-regering tog i sin regeringsperiode en lang række initiativer med sigte på at få udlændinge i arbejde, så de kan bidrage til det samfund, de bor i. Centralt i dette arbejde står integrationsloven, der trådte i kraft i 1999. Formålet med beslutningsforslaget er at sikre, at dette arbejde fortsættes og styrkes til fordel for såvel etniske minoriteter i Danmark som for det danske samfund som helhed.

Udgangspunktet for forslaget er, at hovedansvaret for en vellykket integration ligger hos den, der skal integreres. Men samfundet har en forpligtelse til at stille de fornødne tilbud til rådighed. Da arbejde til alle er nøglen til en succesfuld integration, foreslår Socialdemokratiet bl.a.:

- at alle udlændinge, der kommer til Danmark, skal indgå en forpligtende kontrakt, der fastlægger rammerne for de rettigheder og pligter, der ligger til grund for et varigt ophold i Danmark.
- at integrationsforløbet i højere grad baseres på den enkeltes kvalifikationer og behov, samt at forløbets varighed kan variere alt efter muligheden for beskæftigelse.

- at de sociale koordinationsudvalg i højere grad skal inddrages i bestræbelserne på at styrke den erhvervsrettede del af integrationen. Det er dog stadig kommunerne, der har det overordnede ansvar for integrationsopgaverne.
 - at den såkaldte isbryderordning, der har været en stor succes, bevares og udvides. Ordningen skal også omfatte udlændinge uden kompetencegivende uddannelse og samtidig gøres mere smidig for virksomhederne at benytte sig af.
 - at den såkaldte tovholderordning udbygges, så den kommer en bredere målgruppe til gode. Derfor skal den også kunne bruges i kombination med løntilskud under oplæring.
 - at regeringens bebudede besparelser på aktiveringsindsatsen ikke får indflydelse på ambitionsniveauet og kvaliteten af tilbuddene til de ledige.
 - at der indføres en ordning for arbejdspladsdansk, hvor virksomheder kan rekvirere danskundervisning til deres medarbejdere med lønkomensation hvor nødvendigt.
- For at sikre den bedst mulige integration er det også væsentligt, at fordelingen af flygtninge landets kommuner imellem fastholdes, så kommuner, der i forvejen har påtaget sig en stor del af integrationsindsatsen, skal friholdes ved boligplacering af nyttilkomne flygtninge. Det er også vigtigt, at der er boliger til rådighed for såvel danskere som flygtninge. Alle skal have ret til en bolig, og mangel på boliger skal ikke være et problem danskere og flygtninge imellem. Kommunerne ved allerede, hvor mange boliger, de skal tilvejebringe i de kommende år – og har økonomisk fået lettere ved at bygge, fordi kravene til den kommunale grundkapital i almennyttige boliger er nedsat som følge af forslag fra den tidligere SR-regering.

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.